

גליון
חנוכת משה
על התורה

דרשות ושיחות חינוך שנמסרו ע"י
הגאון הצדיק
רבי משה הלוי טורק זצוקללה"ה
על סדר פרשיות התורה והמועדים
לתלמידי תשב"ד

פרשת כי תשא

~מהדורה חוזרת מגליונות משנים קודמות~

גליון 201
שנה ה'
תשפ"ה

הגליון יז"ל
לאור בקשתו הרבה של מו"ז זצוק"ל
אשר ביקש ואף כתב זאת בצוואתו הק'
וז"ל: "ודק בעיקר להזק בעניני חינוך"

לא מוגה

ניתן להודיד את הגליון מידי שבוע באתרים:
דרשו, בינינו, לדעת, גליונות.

© כל הזכויות שמורות
מכון "זכרו תורת משה"
ברטנודא 9 בני ברק
טלפון: 03-6186876
פקס: 03-5042902
אימייל: 6186876@gmail.com

תמלול והקלדה: הב' מ. בלוי ני"ז
עדיבה: הרה"ג ד' ש. א. בלוי שליט"א
עימוד וגרפיקה: הר' ד. בלוי שליט"א

ניתן לרכוש את הגליון מידי שבוע
מיום ב' אצל משפחת בלוי
רח' ברטנודא 9 ב"ב
בעלות של 2.5 ₪

לקבלת הגליון מידי שבוע במייל
זמן להארות והערות
יש לשלוח מייל למסכן.

לתרומות והנצחות ניתן לתרום בטל' המכון
או בעמדות נדרים פלוס
ע"ש 'בית מדרש לחינוך זכרו תורת משה'
או בטל' נדרים פון: 03-7630585
שלוחה 1460

טובים בכדי שהדבר המר יצופה במשהו טוב.

שמעתי פעם שאת מה שאנחנו אומרים בכל יום בתפילת שחרית "אהבה רבה אהבתנו ה' אלקינו חמלה גדולה ויתרה חמלת עלינו" שהמילים הלבביות הללו נאמרו על פרשת כי תשא שבפרשה הזו רואים את אהבה והחמלה שהקב"ה מרחם על עם ישראל בזה שהסתיר את חטא העגל שלא יתביישו בזה.

גם בספר דברים שכידוע נקרא גם משנה תורה, שם כתוב שמשה רבנו הוכיח את בני ישראל על כל מה שעברו בארבעים שנה במדבר, כמו שכתוב "אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל בעבר הירדן במדבר בערבה מול סוף בין פארן ובין תפל ולבן וחצרת ודי זהב" משה רבנו שהיה הרועה הנאמן שפך את ליבו ורימז בשני מילים את החטא הנורא שעברו בני ישראל, כמו שכתב רש"י, ודי זהב - הוכיח על העגל שעשו בשביל רוב זהב שהיה להם שנאמר וכסף הרביתי להם וזהב עשו לבעל, ואומר רש"י שם אלה הדברים - לפי שהן דברי תוכחות ומנה כאן כל המקומות שהכעיסו לפני המקום בהן לפיכך סתם את הדברים והזכירם ברמז מפני כבודן של ישראל.

התורה הק' מתחילה את פרשת כי תשא עם ענין של מחצית השקל, ואח"כ פרשת הכיור, שמן המשחה, פרשת הקטורת, ושמירת שבת קודש, ואח"כ התורה הק' מספרת את החטא הגדול ביותר שחטאו בני ישראל חטא העגל, ואח"כ התורה מספרת לנו את התפילות שהתפלל משה רבנו שהקב"ה יסלח על חטא זה, והקב"ה נתרצה ואמר למשה רבנו להביא את הלוחות השניות, ובסוף הפרשה התורה מסיימת עם שלש רגלים, חג המצות, חג השבועות חג הסוכות, איסור בשר וחלב, פדיון הבן, בכור בהמה טהורה, ופדיון פטר חמור, וכו' נשאלת השאלה מדוע התורה הק' סידרה כך את סדר הפרשה שחטא העגל נמצא באמצע הפרשה, אפשר לענות על השאלה הזאת בדרך משל, אמא שבנה חולה והיא צריכה לתת לו תרופה מרה לרפואתו, אבל הילד עדיין לא מבין שהתרופה גורמת לרפואתו והוא לא רוצה לקחת את זה כי התרופה היא מרה והוא אוהב רק דברים מתוקים וטעימים, אבל בכל זאת האמא מרחמת על הילד, מה היא עושה? היא מצפה את התרופה עם ממרח מתוק בכדי שהילד לא ירגיש את המרירות של התרופה, ע"כ המשל, הנמשל הוא שהתורה הק' חסה על הבושה הגדולה שיש לבני ישראל על זה ששמעו לערב רב וחטאו בעגל ולכן התורה מכסה את העוון הגדול הזה עם דברים

ה', א"כ הרי זה פחד איך אחרי ארבעים יום עם ישראל ירדו כל כך וחטאו בעגל, איך הם הגיעו למצב נורא כזה?

עוד קשה אם אנחנו נבדוק את העונשים שקיבלו בני ישראל במדבר כמו על החטא של קורח, וחטא המרגלים, וחטא שחטאו ע"י עצת בלעם הרשע, שם רואים מספרים נוראים של עשרות אלפים שנענשו, וכאן בחטא העגל כתוב שנענשו כשלושת אלפים איש, אם זה חטא כזה גדול לכאורה העונש היה צריך להיות הרבה יותר חמור, איך מסבירים את זה?

אחרי חטא העגל כתוב "ויחל משה את פני ה' אלקיו ויאמר למה ה' יחרה אפך בעמך אשר הוצאת מארץ מצרים בכח גדול וביד חזקה, למה יאמרו מצרים לאמר ברעה הוציאם להרג אתם בהרים ולכלתם מעל פני האדמה שוב מחרון אפך והנחם על הרעה לעמך, זכר לאברהם ליצחק ולישראל עבדיך אשר נשבעת להם בך ותדבר אלהם ארבה את זרעכם ככוכבי השמים וכל הארץ הזאת אשר אמרתי אתן לזרעכם ונחלו לעלם" אומר רש"י, זכור לאברהם - אם עברו על עשרת הדברות אברהם אביהם נתנסה בעשר נסיונות ועדיין לא קבל שכרו תנהו לו ויצאו עשר בעשר, לאברהם ליצחק ולישראל - אם לשרפה הם זכור לאברהם שמסר עצמו להשרף עליך באור כשדים אם להריגה

אחרי ציווי השבת כתוב בתורה "ויתן אל משה ככלתו לדבר אתו בהר סיני שני לחת העדת לחת אבן כתבים באצבע אלקים" אומר רש"י, ויתן אל משה - אין מוקדם ומאוחר בתורה מעשה העגל קודם לציווי מלאכת המשכן ימים רבים היה שהרי ב"ז בתמוז נשתברו הלוחות וביום הכפורים נתרצה הקב"ה לישראל ולמחרת התחילו בנדבת המשכן והוקם באחד בניסן, יש מפרשים שהסבירו מדוע התורה הק' לא כותבת את חטא העגל כסדר לפני פרשת תרומה ותצווה וחצי פרשת כי תשא בגלל שחטא העגל זה בושה גדולה לעם ישראל, וצריך להבין באמת איך עם ישראל נכשלו בחטא העגל, הרי עם ישראל הגיעו לכאלו דרגות גבוהות אחרי שהם ראו את עשרת המכות במצרים, וראו איך שהקב"ה הוציא אותם ממצרים, וראו את קריעת ים סוף, והגיעו כל עם ישראל לדרגת נביאים, ואמרו את שירת הים זה קלי ואנווהו, ואומרים ע"ז חז"ל שעם ישראל הצביעו עם האצבע שראו את כבוד ה' ית', ואומרים חז"ל ראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל בן בוזי הנביא הגדול שראה מראות אלוקים, ואח"כ הם התעלו עוד יותר במעמד הגדול של קבלת התורה שפסקה זוהמתם, ואז הם הגיעו לדרגה גבוהה של נבואה ששמעו מפי הקב"ה את שני הדיברות הראשונות, ואומר הרמב"ן שעם ישראל לא נהיה לעם ביציאת מצרים אלא במעמד הר סיני כאשר זכו לשמוע את קול

א"כ קשה מדוע אחרי שהקב"ה סלח עדיין נענשים בני ישראל על חטא העגל, התשובה הנהו שכשאנחנו נבין מה היה החטא הגדול של העגל אנחנו נבין שעדיין יש המשך של החטא הגדול הזה רח"ל, ולכן עדיין נענשים עליה, איפה הפינטאלע - הנקודה של החטא, אני עושה מה שאני רוצה, אני קובע, זה הטענה על עם ישראל, הקב"ה אמר לעם ישראל הרי השארתי לכם נביא את אהרן הכהן ואת חור, את חור הרגתם ואת אהרן הכהן לא שאלתם אותו מה לעשות רק אמרתם לו מה לעשות, החטא הוא אני לא שואל מה לעשות אני עושה מה שאני רוצה, זה כבר נקרא לעבור את הקו האדום, מאז חטא העגל ועד היום הזה יש עדיין את הטענה הזאת עד כדי כך שחז"ל עם העיניים הטהרות שלהם ראו בסתימת הש"ס שהם מציירים לנו את הרחוב החילוני וחלילה חלילה גם את הרחוב שלנו, שבדורו של משיח יהיה חוצפה יסגא, יהיו הרבה חוצפנים, פני זקנים ילבינו, זקנים יעמדו מפני קטנים, בן מנוול אב, בת קמה באמה, כלה בחמותה, אויבי איש אנשי ביתו, פני הדור כפני הכלב, הבן אינו מתבייש מאביו, ועל מה יש לנו להשען על אבינו שבשמים, נורא ואיום, איך חז"ל ראו את זה? מאיפה הם ראו? הם ראו את ההתפתחות מהחורבן עד היום שכך תהיה התמונה, כלום אני לא רוצה לשמוע, ילד עוד לא יודע לדבר אבל הוא כבר יודע להגייד אני לא רוצה, זה פחד, ואת

זכור ליצחק שפשט צוארו לעקידה אם לגלות זכור ליעקב שגלה לחרן ואם אינן נצולין בזכותן מה אתה אומר לי ואעשה אותך לגוי גדול ואם כסא של ג' רגלים אינו עומד לפניך בשעת כעסך ק"ו לכסא של רגל א', משה רבנו התפלל להקב"ה ופעל שהקב"ה לא ישפוך את חמתו לכלות חלילה את עם ישראל כמו שכתוב "וינחם ה' על הרעה אשר דבר לעשות לעמו" אבל משה רבנו ראה שעדיין הקב"ה לא סלח לבני ישראל משה רבנו עלה לשמים לארבעים יום וארבעים לילה והתפלל להקב"ה שיסלח לעם ישראל כמו שכתוב "וישב משה אל ה' ויאמר אנא חטא העם הזה חטאה גדלה ויעשו להם אלהי זהב, ועתה אם תשא חטאתם ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת, ויאמר ה' אל משה מי אשר חטא לי אמחנו מספרי, ועתה לך נחה את העם אל אשר דברתי לך הנה מלאכי ילך לפניך וביום פקדי ופקדתי עליהם חטאתם" אומר רש"י, וביום פקדי ופקדתי - עתה שמעתי אליך מלכלותם יחד ותמיד תמיד כשאפקוד עליהם עונותיהם ופקדתי עליהם מעט מן העון הזה עם שאר העונות ואין פורענות באה על ישראל שאין בה קצת מפרעון עון העגל, אח"כ משה רבנו עלה פעם שלישית לשמים ואז הקב"ה התרצה וקיבל את התפילה שלו כמו שכתוב "ויאמר ה' סלחתי כדברייך".

שומר סוסים של בלשאצר, על ידי כוח הדיבור והכסף הוא נהיה מלך, הוא לא היה בכלל מזרע המלוכה, ושתי המרשעות היא היתה נכדה של נבוכדנצר הרשע]. עד ביאת משיח הקב"ה מושל בגוים בגלל שהם לא לוקחים על עצמם עול מלכות שמים, אבל הקב"ה לא שואל אותם ומושל עליהם, אומר הגאון מוילנא, כשיבוא הזמן "ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו" הרשעים יקבלו את עונשם ומשפטם, אז הגויים יראו את האמת ויקבלו עליהם את הקב"ה למלך, ויתקיים הפסוק "והיה ה' למלך על כל הארץ", וממילא יהיה הקב"ה מלך על כל הגוים גם כן, ואת זה רצה יוסף שאחרי שהמצרים ימולו את עצמם הם יגיעו לדרגה שימליכו את הקב"ה עליהם למלך.

הקב"ה אמר למשה רבנו לך רד כי שיחת 'עמך' קשה מה זה עמך עם ישראל זה לא עם של הקב"ה? התשובה הנהו שהכוונה היא על הערב רב, משה רבנו ברוב טובו רצה להביא תחת ממשלת הקב"ה את הגרים שהתגיירו בגלל הפחד של מכת בכורות, משה רבנו לא שאל את הקב"ה האם לקבל אותם לגרים, למה הוא לא שאל? מפני שכל כולו של משה רבנו היה לקדש שם שמים בעולם, הלב טוב של משה רבנו הרחמן הגדול רצה להביא תחת ממשלת הקב"ה את הגרים הגרורים הללו, אבל כשהם החטיאו את עם ישראל הקב"ה

זה ראו חז"ל כבר לפני אלפיים שנה, ואת זה הם כתבו לנו בש"ס.

כתוב בחומש בראשית "ותרעב כל ארץ מצרים ויצעק העם אל פרעה ללחם ויאמר פרעה לכל מצרים לכו אל יוסף אשר יאמר לכם תעשו" אומר רש"י, אשר יאמר לכם תעשו - לפי שהיה יוסף אומר להם שימולו, המשגיח הגדול ר' ירוחם מסביר, מדוע יוסף הצדיק ציוה על המצרים למול את עצמם, אומר ר' ירוחם, שבלב הטהור בלב הרחב של יוסף הצדיק רצה לקרב את כל המצרים שיכנסו לקדושה וטהרה, יוסף הצדיק רצה לקיים את מה שאנחנו אומרים כל יום "כי לה' המלוכה ומושל בגוים", הגאון מוילנא שואל שאלה, בסוף השירה כתוב "כי לה' המלוכה ומושל בגוים" לכאורה זה כפל לשון? אומר הגאון מוילנא שיש הבדל בין המילה מלוכה לבין המילה מושל, מלך נקרא כאשר העם כולו לוקחים עליהם את העול של המלך, כל יום אנחנו אומרים בסוף התפלה "אין כאלוקינו אין כמדונינו אין כמלכינו אין כמושיענו מי כאלוקינו מי כמדונינו מי כמלכינו מי כמושיענו" וכל יום אנחנו מקבלים את עול מלכות שמים פעמיים, זה נקרא מלך "כי לה' המלוכה", אבל הגוים שהם לא מקבלים עליהם עול מלכות שמים, עליהם הקב"ה מושל שלא ברצונם, [היטלר ימ"ש היה סייד (צובע קירות) ואח"כ הוא השתלט בכוח על העולם, וכמו כן אחשוורוש שהיה

שהערב רב הרגו את הצדיק חור בגלל זה אהרן הכהן שמע בקולם והוא שילם על זה ביוקר, ששני בניו נדב ואביהוא מתו, כך כתוב בחז"ל על הפסוק "וגם בעד אהרן התפללתי בעת ההיא" אמר משה רבנו בספר דברים שתפילתו פעלה לבטל חצי מהגזירה שהיתה חלילה על כל הילדים שלו, למה אהרן הכהן שיתף פעולה עם הערב רב למה הוא לא נלחם כמו חור? כי אהרן הכהן ראה בנבואה את מה שקרה עם הנביא זכריה שנהרג ביום כיפור בבית המקדש והדם שלו רתח הרבה שנים, וכששר הטבחים נבוזראדן הרשע נכנס לבית המקדש וראה את הדם רותח הוא שאל מה זה, אמרו שזה דם של קרבנות והוא לא האמין להם, עד שהוא הרג רבבות אלפי יהודים, עד שגילו לו שזה הדם של זכריה הנביא, הוא אמר שהוא יצליח לעצור שהדם לא ירתח, הוא הלך והרג אלפים ורבבות מבני ישראל ועדיין הדם לא הפסיק לרתוח עד שהוא הרים את הידיים שלו למעלה ואמר זכריה הרגתי צדיקים וזקנים ונערים, האם אתה רוצה שאני יעשה כליה בעם ישראל? מיד הפסיק לרתוח דמו של זכריה הנביא, וע"ז נאמר הפסוק ראה ה' והביטה למי עוללת כה אם תאכלנה נשים פרים עללי טפחים אם יהרג במקדש ה' כהן ונביא" ומזה פחד אהרן הכהן שאם יהרגו אותו חלילה יתקיים כמו מה שהיה עם זכריה ולכן אהרן הכהן היה

אמר למשה "לך רד כי שחת עמך" העם הזה שאתה קיבלת מבלי לשאול אותי גרמו לחטא.

בתלמוד תורה שלנו "יסודי התורה" בתל אביב היו הרבה ילדים מבתים שהיו שייכים לחסידות גור, והם נסעו הרבה לרבי שלהם "הבית ישראל" מגור זצוק"ל, תמיד רציתי לדעת מה הרבי דיבר עם הילדים שהיו כל כך דבוקים בו, כל פעם כשהתלמידים חזרו לת"ת הכנסתי למשרד כל ילד בנפרד ושאלתי אותו מה הרבי דיבר איתו, כולם ענו לי את אותה התשובה, שהרבי תמיד התעניין אצלם מי החברים שלהם ואמר להם שיתחברו רק עם חברים טובים.

הטענה על אלו שחטאו בעגל היתה הרי אתם בני אברהם יצחק ויעקב, וא"כ איך קרה לכם שהתחברתם לערב רב, זה היה החטא הנורא, איפה היה הטעות? משה רבנו השאיר את עם ישראל עם אהרן וחור שהם ידונו אותם, כמו שכתוב "ואל הזקנים אמר שבו לנו בזה עד אשר נשוב אליכם והנה אהרן וחור עמכם מי בעל דברים יגש אלהם" אומר רש"י שבו לנו בזה - והתעכבו כאן עם שאר העם במחנה להיות נכונים לשפוט לכל איש ריבו, מי היה חור, בן של מרים הנביאה, חור יצא עם כל הברעין נגד הערב רב, ומה עשו לו הערב רב הרגו אותו, אהרן הכהן ראה את האסון

ומשה רבנו לא ידע איפה מונח הארון, רבי שמשון בן אברהם משאנץ שהיה מחשובי בעלי התוספות מביא מדרש במסכת סוטה שמשה רבנו חיפש במשך שלשה ימים את ארונו של יוסף עד שפגשה אותו סרח בת אשר ושאלה אותו מה הוא מחפש, אמר לה משה שהוא מחפש את ארונו של יוסף, אמרה לו סרח הארון שמונח בו יוסף זה ארון ממתכת והמצרים הכניסו את זה בתוך הנילוס וזה שקע במעמקי הנילוס, מה עשה משה רבנו לקח טס וכתב בו עלה שור והכניס את זה לתוך הנילוס ופתאום צף הארון מעל המים ומשה רבנו לקח את זה, [יוסף נמשל לשור כמו שכתוב בכור שורו הדר לו, כמו שהשור נלחם עם הקרניים שלו כך יוסף לחם נגד הרע], ממשיך המדרש ואומר שמשה רבנו לקח את הארון עם עצמות יוסף והלך עם זה לכל מקום, שואל המדרש האם דרכו של מת ללכת עם השכינה, עונה המדרש ששמו את עצמות יוסף בתוך עור של כבש ונכנס באותו עור רוח חיים והיה מהלך בעצמו, כמו שכתוב בתהילים "נהג כצאן יוסף" [מדרש מאד מענין שלא ידוע איפה המקור שלו].

אחרי שהתורה מספרת את החטא הכאוב של מעשה העגל, כתוב "ויפן וירד משה מן ההר ושני לחת העדת בידו לחת כתבים משני עבריהם מזה ומזה הם כתבים, והלחת מעשה אלקים המה

מוכן להקדיש את כל כולו להציל את כלל ישראל.

התורה הק' מספרת שבאו הערב רב אל אהרן ואמרו לו קום עשה לנו אלוהים אשר ילך לפנינו אמר להם אהרן שיורידו את כל התכשיטים מהנשים שלהם ושיביאו אליי, אהרן הכהן בחוכמתו ידע שהנשים לא יסכימו לתת את התכשיטים בשביל לעשות עגל מזהב הם שמרו את התכשיטים לתת את זה תרומה לבנין המשכן, הערב רב הלכו לבקש מהנשים שלהם זהב והם לא הסכימו לתת להם, הערב רב הורידו את נזמי הזה שהיו עליהם והביאו את זה לאהרן, והתורה אומרת "ויקח מידם ויצר אתו בחרט ויעשהו עגל מסכה ויאמרו אלה אלהיך ישראל אשר העלוך מארץ מצרים" אומר רש"י, עגל מסכה - כיון שהשליכו לאור בכור [מקום שמתיכים בו זהב] באו מכשפי ערב רב שעלו עמהם ממצרים ועשאוהו בכשפים וי"א מיכה היה שם שיצא מתוך דמוסי בנין שנתמעך בו במצרים והיה בידו שם וטס שכתב בו משה עלה שור עלה שור להעלות ארונו של יוסף מתוך נילוס והשליכו לתוך הכור ויצא העגל.

כאשר משה רבנו הכין את עצמו ואת עם ישראל לצאת ממצרים הוא רצה לקיים את צוואת יוסף הצדיק שביקש להוציא את ארונו ממצרים לארץ ישראל,

מפני בגלל המידות הטובות שהיה להלל עזרו לו מן השמים להגיע לעומק של ההלכה למעשה.

הגמרא בשבת מביאה שלשה סיפורים על גויים שבאו להתגייר וכשהם באו לפני שמאי הוא דחה אותם, וכשבאו לפני הלל הוא קיבל אותם וגייר אותם והכניס אותם תחת כנפי השכינה, הסיפורים שם ידועים אבל בכדי לעורר את הזיכרון אספר לכם סיפור אחד מהגמרא שם שזה קשור ג"כ לפרשה שלנו, כתוב בפרשה "ואת בגדי השרד ואת בגדי הקדש לאהרן הכהן ואת בגדי בניו לכהן" בפרשת תצוה התורה הק' מאריכה את עשיית הבגדים של הכהן גדול, ומספרת הגמרא במעשה שהיה עם גוי אחד שעבר מאחורי בית המדרש ושמע מלמד תינוקות שלימד את הפסוק "ואלה הבגדים אשר יעשו חשן ואפוד ומעיל וכתנת תשבץ מצנפת ואבנט וגו'" שאל הגוי למי מיועדים הבגדים הללו ענו לו לכהן גדול, אמר אותו גוי לעצמו שהוא ילך להתגייר בכדי שיעשו אותו לכהן גדול והוא ילבש את הבגדים הללו, בא אותו גוי לפני שמאי ואמר לו תגייר אותי בכדי שיעשו אותי לכהן גדול, שמאי דחה אותו, בא אותו גוי לפני הלל וביקש ממנו את אותה בקשה הלך הלל וגייר אותו, אחרי שגייר אותו ביקש אותו גוי שיעשו אותו לכהן גדול, אמר לו הלל את מי אפשר להעמיד להיות כהן גדול רק את מי שלמד את כל ההלכות

והמכתב מכתב אלקים הוא חרות על הלחת" הגמ' במסכת עירובין אומרת, אמר רבי אלעזר מאי דכתיב חרוט על הלוחות אלמלא נשתברו לוחות הראשונות לא נשתכחה תורה מישראל, מי שלומד משניות וגמרא מכיר שעל כל הלכה והלכה ישנם מחלוקות, מה הגורם שיש כ"כ הרבה מחלוקות? כשמשה רבנו מסר לבני ישראל את התורה שקיבל בסיני לא היה מחלוקות, מה קרה שבהמשך הדורות התרבו המחלוקות? חז"ל הק' מביאים כמה סיבות לזה, הגמ' במסכת חגיגה אומרת שבגלל שבני ישראל הלכו לגלות בגלל זה נשתכח תורה מישראל ובגלל זה נהיה מחלוקות, סיבה נוספת מדוע יש מחלוקות בגלל מה שאמרנו קודם מה שכתוב בגמרא במסכת עירובין שבגלל שהשתברו הלוחות הראשונות נשתכחה תורה מישראל ובגלל שיש שכחה יש מחלוקות, המחלוקות הראשונות שכתוב בש"ס זה המחלוקת בין שמאי להלל ואח"כ היו עוד הרבה מחלוקות בין התלמידים של שמאי לתלמידים של הלל שנקראים בית שמאי ובית הלל, ידוע שיצא בת קול מן השמים ואמרה שההלכה בכל מקום כבית הלל, מדוע זכו בית הלל שההלכה היא כמותם, שמאי הזקן היה אדם גדול מאד מלאך אלוקים, ובכל זאת כשהוא חלק בהלל הזקן הלכה כבית הלל, לא בגלל שהלל הזקן היה גדול בתורה יותר משמאי, ולא בגלל המידות הטובות של הלל הזקן לכן נפסק ההלכה כמותו, אלא

שנשאר מעט בבית, אבל מה עושים עם הלימוד בבית המדרש השומר לא נתן לו להיכנס, הלך הלל וטיפס לגג וראה ששם יש חלון קטן הכניס הלל את ראשו לחלון וכך שמע את מה שלמדו שם, אבל השלג ירד עליו וכיסה אותו והוא קיבל מכת קור והתעלף, ופתאום הבחינו הלומדים בבית המדרש שבחוץ יש אור ובגג יש חושך, הסתכלו וראו צורה של אדם, עלו למעלה לגג וראו שהלל מכוסה כולו בשלג והוא מעולף מרוב קור, הורידו אותו והכניסו אותו לבית המדרש והושיבו אותו ע"י התנור והחיו אותו, כך גדל הלל עם מסירות נפש לתורה ועם מידות נעלות ולכן הוא זכה וקיבל מתנה מהקב"ה שההלכה נפסק כמותו, הלל מצא תמיד את הדרך הנכונה להסביר סוגיות בגמרא, הקב"ה נתן לו שכל ישר שהוא השיג עי"ז את האמת לאמיתו, אדם זוכה להשיג את האמת אם הוא מתקן את המידות שלו.

אספר לכם סיפור שריאתי במו עיני, המרא דאתרא הרב וואזנר נוהג בימי חנוכה להדליק את נרות החנוכה בביתו לפני ציבור שבאים לראות את ההדלקה ואח"כ שרים את שירי חנוכה ואח"כ המרא דאתרא אומר דברי תורה ודברי אגדה והלכה, וב"ה זיכה אותי הקב"ה להיות ג"כ במעמד ההדלקה של רבנו המרא דאתרא ושם ראיתי פעם אחת שבאמצע שרבינו מסר את הדרשה הוא הביא קושיא של רבם של

של כהן גדול, הלך אותו גר וקרא את פסוקי התורה וכשהוא הגיע לפסוק והזר הקרב יומת, הוא שאל את הלל על מי נאמר הפסוק הזה, אמר לו הלל אפילו על דוד מלך ישראל שאם הוא יתקרב למזבח הוא חייב מיתה בגלל שהוא לא כהן, עשה אותו גר ק"ו בעצמו, אם עם ישראל שנקראים בנים של הקב"ה כמו שכתוב בני בכורי ישראל בכל זאת כתוב עליהם והזר הקרב יומת א"כ גר על אחת כמה וכמה שהוא באזהרה של הזר הקרב יומת, בא אותו גר לפני שמאי ואמר לו למה לא אמרת לי שאני לא יכול להיות כהן גדול מפני שלא נולדתי בבית כהנים, ואח"כ הוא בא לפני הלל ואמר לו רבי בזכות המידות הטובות שלך זכיתי להתקרב ולהיות תחת צילו של הקב"ה ונהייתי יהודי.

הגמרא מספרת בכמה מקומות בש"ס איך גדל הלל הזקן, כמו שידוע לכולם את הסיפור שהלל הזקן כשהיה עוד צעיר הוא היה עני מרוד ובזמנו לא היו יכולים להיכנס לבית מדרש כל מי שרצה, ורק מי ששילם לשומר היה יכול להיכנס, הלל היה צריך לפרנס את המשפחה שלו ולכן כל יום היה יוצא לעבוד וחצי ממה שהוא הרוויח הוא נתן למשפחה שלו והחצי השני הוא נתן לשומר של בית המדרש, ופעם אחת היה יום קר מאד וירד שלג והלל לא הצליח לעבוד ולקבל כסף באותו יום, חזר הלל הביתה ואמר למשפחתו שיאכלו ממה

הוא המשיך ללכת ביערות ופתאום באו לפניו שודדים ולקחו ממנו את הכסף שהיה לו בכיס ורצו להרוג אותו, פתאום באו קבוצה של חיילים ותפסו את השודדים וקשרו אותם לקחו מהם את הכסף והענישו אותם, שאל בן המלך את החיילים מאיפה באתם פתאום להציל אותי? ענו לו החיילים דע לך אבא שלך המלך זרק אותך מהבית אבל מה אתה חושב אבא שזורק ילד מהבית הוא משאיר אותו בלי שמירה, בלי ידיעתך הוא שלח הרבה קבוצות של חיילים שישמרו עליך, אבא לא זורק ילד החוצה רק בכדי שילמד ויתקן את מעשיו ויחזור בתשובה ע"כ המשל, הנמשל הוא הקב"ה לא עוזב את עמו ישראל, זה רק נראה כאילו שאנחנו רחוקים מהקב"ה אבל עיני ה' אלוקינו שומר עלינו בכל רגע ורגע, אדם חושב שכביכול הקב"ה עזב אותו אבל הקב"ה שומר עמו ישראל לעד, הקב"ה לקח מאיתנו את בית המקדש ושלח אותנו לגלות אבל דוד המלך בתהילים אומר "עמו אנוכי בצרה" הקב"ה נמצא איתנו בגלות, ילדים כבר כמעט אלפיים שנה שעם ישראל נמצאים בגלות קשה וארוכה, דעו לכם שהתפילות שלכם מאד מתקבלות אצל הקב"ה, כי התפילה שלכם היא הבל פה של תינוקות של בית רבן, ואמרו חז"ל שיש מלאך שאוסף את התפילות של תינוקות של בית רבן ועושה מהם כתר להקב"ה ולכן ילדים תתאמצו יותר

כל ישראל רבי עקיבא איגר, ובנו הגאון רבי חיים מאיר שליט"א מרבני לונדון שהגיע לביקור קצר בארץ ישראל כידוע יש לו ראש חריף בלימוד, ובאותו מעמד הוא קפץ ואמר לאביו אפשר לתרץ את הקושיא, ישבו שם ראשי הבית דין ועוד ת"ח גדולים והמרא דאתרא אמר לבנו האם כך מתרצים קושיא של רבי עקיבא איגר, תשובה על רבי עקיבא איגר צריך לתרץ בפחד ובאימה, קיבל הבן את ההערה מאביו אבל הוא ביקש רשות להגיד את התירוץ שיש לו, רבנו הסכים ושמע ונהנה מהתירוץ, מי שלומד תורה בעמל ויש לו מידות טובות הקב"ה נותן לו את הזכות למצוא תירוצים נכונים ולתרץ קושיות ואיבעיות בגמרא.

עם ישראל נמצאים בגלות ובגלל זה יש שכחת התורה ויש הרבה הלכות שנחלקו בהם אבל הקב"ה לא עוזב אותנו, חז"ל אומרים משל למה הדבר דומה למלך שהיה לו בן לא מוצלח שלא שמע בקולו ולא היתה ברירה והמלך הוציא את בנו למקום רחוק ששם לא הכירו שהוא בן מלך, הבן הזה נשלח עם מזוודה מלאה עם אוכל וכשנגמר לו כל האוכל הוא הלך לחפש אוכל ביערות ופתאום בא לפניו אריה והוא היה כולו בפחד נורא ופתאום באו קבוצה של חיילים וירו באריה והוא ניצל, זה היה בעיניו לפלא איך פתאום החיילים הגיעו באותו רגע והצילו אותו,

צער השכינה שהקב"ה ירחם ויחוס לגאול
אותנו במהרה בימינו אמן.

ותתפללו בכוונה מילה במילה ותבקשו
מהקב"ה שירחם על כלל ישראל שצריכים
הרבה ישועות כ"כ הרבה צרות אנשים
עוברים, ויותר מזה תבכו ותתפללו חזק על

"והימים האלו נזכרים ונעשים"

רגעי הוד קסומים שלעולם לא ישכחו במחיצת זקננו הגדול זצוקללה"ה בימי הפורים

אינו דומה שמיעה לראיה, מי שלא ראה את שמחת הפורים בצילו של זקננו לא ראה שמחה מימיו, השמחה שהיתה שמחה שלימה, שמחה אמיתית, שמחת התורה - הדר קיבלוהו באהבה, בעומדנו בעת הזאת ערב יום הפורים הבעל"ט עולים וצפים לנגד עינינו הדברים אשר חזו עינינו והקולות אשר שמעו אזנינו.

זקננו אשר היה מאיד את עינינו במעלת הימים הבאים לקראתנו לשלום היה מסכיד על צום תענית אסתר, ומספר באריכות את כל המעשה שהיה בימי מרדכי ואסתר, היה נוהג לתת מחצית השקל משקלים אמיתיים כפי שישנם בהרכה בתי כנסיות [והזכיר שכך היה נוהג ג"כ בצעירותו].

כאשר הגיע לדבר על הרגעים הנעלים של יום הפורים היה כל כולו מתמלא ברטט וכזיע על הרגעים הגדולים והשמחים הבאים עלינו לטובה, והיה אומר שיום הפורים הוא יום גדול מאד כמו שאומר האר"י הק' שהיום הגדול יום הכיפורים הוא רק דומה ליום הפורים, ביום הכיפורים כלל ישראל עובדים את השי"ת מתוך יראה מתוך פחד של אימת הדין, וביום הפורים כלל ישראל עובדים את הקב"ה מתוך שמחה ואהבה להשי"ת, ואף היה מרבה להזהיר את הצאן קדשים את הילדים היקרים שלא לבזוז חלילה את הרגעים הנעלים הללו של יום הפורים, וחלילה חלילה שלא להיגרר אחר מעשה השטן שמושך את האדם לחטוא ולאבד את זמנו היקר עי"ז שמתחברים לילדים לא טובים שעושים נפצים ומעשנים סיגריות וכדו', וכן היה מעורר את הילדים שבכל פעם כאשר הבעל קודא את המגילה ואומר את שמו של המן צדיקים למחות את שמו של המן הרשע אבל לא להרעיש יותר מדי זמן כדי לא להפריע לכלל הציבור לשמוע את המשך קריאת המגילה.

בהגיע ליל הפורים לאחר קריאת המגילה ביתו היה מתמלא בשמחה של מצוה בהכנות ובמחשבות מרוכות למי צריך להכין משלוחי מנות ומכתבים לכל מיני אנשים מסכנים שאין מי שידאג להם, וכזה היו עושים להם את כל שמחת הפורים, אף זכינו בחסדי ה' להיות שליחים לשלוח משלוחי מנות לגדולי ישראל, למרן הרב שך זצוק"ל, למרא דאתרא רבינו הרב ואזנר זצוק"ל ולעוד גדולי ישראל, שהיו מאירים פניהם כאשר היו מקבלים את המשלוח מנות מזקננו, כמו"כ היה נוהג לספר שכשהיה מקבל משלוחי מנות יפים מההורים של התלמידים כשהיה מורה ומנהל, היה לוקח זאת גם בכדי לתת הרגשה טובה להורים ולתלמידים

שטרחו ועמלו, ובעיקר בכדי להראות ולחנך את

התלמידים שצריך להיות עם מידת הכרת הטוב,

ומאידך כשהגיע זקננו עם המשלוחי מנות לביתו היה

אומר לילדיו שצריך להיות עם מידת הכרת הטוב,

היה מחלק את המשלוחי מנות לגדולי הדור שטורחים עבודנו כל

השנה וכן לכל מיני אנשים שהרגיש שצריך לתת להם ולחזק אותם.

ביום הפורים תכף ומיד לאחר תפילת שחרית וקריאת המגילה בעודו בבית הכנסת היה מקיים את מצוות משלוח מנות ומתנות לאביונים, וכשחזר לביתו אכל פת שחרית ומיד החל לחלק את המשלוחי מנות לכל אלו שהכין להם ולאחר שסיים לקיים בהידור רב את מצוות משלוח מנות היה יושב בביתו ומסביר לבני הבית על מצוות מתנות לאביונים כמה חשובה מצווה זו לא רק ביום הפורים אלא היא מצווה תמידית במשך כל השנה, ולעומת זאת בעצם יום הפורים מרביתם לתת כמו שאמרו חז"ל 'כל הפושט יד נותנים לו', וכן היה מספר שביילדותו קרה פעם שהגיע עני על מפתן הבית של הוריו הי"ד והוריו לא היו בבית, ורחמיו התמלאו על העני הלך והביא לעני פיסת לחם ושתייה בכדי שיוכל לברך ולהשביע את דעבוננו, אותו יהודי מיד אמר לו 'שלך גדול משלהם' אתה נתת לי בפועל את האוכל שאשבע ולא הסתפקת בצדקה שזה עוד מצריך אותי ללכת לקנות את האוכל, ובכך השקיע רבות מהונו בנתינת צדקה לרוב עוד בעודו בבית הכנסת ולאחמ"כ בדרך לעבר ביתו, בביתו במשך כל שעות היום היו נכנסים אנשים ותלמידי ישיבות ועוד, והיה מקבל כל אחד ואחד בסבר פנים יפות והיה מתעניין בשמו, ולאחמ"כ היה נותן סכומים מכובדים ומשפיע שפע ברכות עד בלי די, ולא היה נותן שיצאו ממפתן הדלת מבלי שיאכלו וישתו ממה שהגיש בפניהם משום שרצה לקיים את המצווה בשלימות.

לאחר חצות היום היה מתפלל מנחה גדולה וזה היה נראה כעין תפילת כל נדרי ונעילה של יום הכיפורים בככיות ובתחנונים לפני הכורא ית', לאחמ"כ כשחזר לביתו היה אוכל מעט והולך לנוח מעט בכדי לקיים את המצווה של 'עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי', ומיד לאחמ"כ היה שותה ביתר על המידה וסמוך לשקיעת החמה היה נוטל את ידיו לסעודת פורים ופותח את פיו בשירדות ותשבחות להקב"ה על כל החסדים שעשה עמו ועם כל בני ביתו מתוך שמחה של מצווה, והיה מזמר את הניגון 'אשרי מי שעמלו בתורה' ואומר שכל המהות של היום הגדול יום הפורים הוא 'עד דלא ידע' שהאדם רואה כמה שהוא אפס אפסים הוא כלומניק הוא לא יודע מאומה מכל מה שנעשה סביבו, התבטלות גמורה לדעת תורה, היה בוכה ומתפלל על ההצלחה בלימוד ועל חשקת התורה שלו ושל זרעו, היה מוסיף ומשבח על שזכינו להיות בניו של הקב"ה ולומדי תורתו לשמה, והיה מסיים שכל מי שמקבל על עצמו ביום הפורים להתחזק בכל דבר שהוא מוכטח לו שהקב"ה ישמע את תפילתו.

אף נהג כשיטת החזו"א לחומרא כדיני פורים דמוקפין, וכליל שושן פורים וכיום היה הולך לשמוע קריאת המגילה, וכן היה שולח ביום שושן פורים משלוח מנות למגיד שיעור הרה"ג ר' משה מרדכי שולזינגר זצ"ל.

הרגעים הנעלים הללו אשר חרוטים

יכלו המילים ולא יכלה הזמן לעלות על הכתב את

בליבנו, רגעים שמצווים אותנו ללכת עמם ולצעוד איתם

ואף להעבירם הלאה לדורות הבאים, יהי רצון מלפני אבינו

שדברים אלו יהיו לזכרון עולם ויעמדו לזכות נשמתו הטהורה

ושנזכה במהרה לקבל את פני משיח צדקנו ומלכנו בראשנו אמן.

לזכר עולם יהיה צדיק

לע"נ זקננו הגדול

מגדולי מחנכי הדוד הגה"צ רבי
משה ב"ר דב הלוי טורק

זצוקללה"ה

נלב"ע ערש"ק ח"י כסלו תשפ"א

~~~~

ולע"נ רעייתו זקנתנו הדגולה

מדת **טשרנא ב"ר דוד** ע"ה

נלב"ע ז' מרחשון תשס"א

ת. נ. צ. ב. ה.